

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду именовало нас је на седници одржаној 16. марта 2016. у Комисију за преглед и оцену докторске дисертације коју је мр Предраг Обућина предао под насловом *Синтаксичка акомодација у пољском језику у поређењу са српским*, о чему подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

У Комисију за оцену и преглед докторске дисертације мр Предрага Обућине изабрани су:

1. др Предраг Пипер, редовни професор за научну област Русистика (Руски језик); година избора у звање редовног професора: 5. 12. 1991; запослен на Филолошком факултету Универзитета у Београду;

2. др Марта Бјелетић, научни саветник; у звање научног саветника изабрана 7. 12. 2011; запослена у Институту за српски језик САНУ;

3. др Милена Ивановић, доцент за научну област Украјинистика (Украјински језик); у звање доцента изабрана 3. 9. 2013. године; запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Предраг Обућина је рођен 1976. године у Ваљеву, где је завршио основну школу и Ваљевску гимназију. На Филолошком факултету Универзитета у Београду дипломирао је 1999. године на групи за пољски језик и књижевност са просечном оценом 9,89 због чега је награђен дипломом Студент генерације Филолошког факултета, коју додељује Универзитет у Београду. Постдипломске студије је завршио на Филолошком факултету у Београду 2008. године одбранивши магистарски рад под насловом *Синтаксичка терминологија пољског језика у поређењу са српским*, под менторством проф. др Гордане Јовановић.

На Филолошком факултету Универзитета у Београду ради од 2000. у звању асистента-приправника за пољски језик, од 2009. у звању асистента, а од 2015. у звању вишег лектора. Држи вежбе из савременог пољског језика, синтаксе савременог пољског језика и историјске граматике пољског језика. Објављује радове о теоријској и практичној проблематици синтаксичке и граматичке терминологије пољског и српског језика као и о контрастивним истраживањима синтаксе пољског и српског језика. Радио је као предавач за српски језик по позиву на Институту за пољски језик Универзитета у Ополу, Република Пољска (2001–2002) и на Филолошком факултету Државног универзитета у Иванову, Руска Федерација (2009). У току основних и постдипломских студија више пута је боравио у Пољској на Летњој школи пољског језика, коју је организовао Шљонски универзитет у Катовицама, ради усавршавања језичке праксе. Том приликом је освојио титулу

Иностраног вицешампиона пољске ортографије (1999) и Иностраног шампиона пољске културе (2000) на међушколском такмичењу у конкуренцији од више стотина полониста из целог света. Као носилац стипендије Задужбине за српски народ, лужичкосрпске културне организације из Будишина у Немачкој, боравио је на семестралним студијама на Институту за сорабистику Универзитета у Лајпцигу 2006. године, где је студирао лужичкосрпски језик и проучавао граматичку терминологију и историјску граматику лужичкосрпског језика.

Предраг Обућина је објавио следеће радове (радови под редним бројем 7. и 11. су из предметне области дисертације колеге Обућине):

Чланци:

1. O zajedničkom poreklu poljskog i srpskog jezika // *Biuletyn Słowo Yu Polonii*. – 5/6 (2000), str. 7–8.

2. Praca z tekstem dramatycznym w nauczaniu języka polskiego jako obcego, wybrane zagadnienia // *Nowe programy, nowe metody, nowe technologie w nauczaniu kultury polskiej i języka polskiego jako obcego* / red. Romuald Cudak, Jolanta Tambor. – Katowice, 2001. – Str. 168–173.

3. Учтиво обраћање у српском и пољском језику // *Славистика*. – ISSN 1450-5061. – 5 (2001), стр. 99–112.

4. Polisemia i homonimia w terminologii // *Славистика*. – ISSN 1450-5061. – 9 (2005), стр. 506–509.

5. Термин *podmiot* у синтакси пољског језика и његови еквиваленти на српском // 110 година полонистике у Србији : зборник радова. – Београд : Славистичко друштво Србије, 2006. – Стр. 87–90.

6. Славистика и србистика у граду липа // *Славистика*. – ISSN 1450-5061. – 11 (2007), стр. 356–361.

7. Појам синтаксичке акомодације и њен однос према конгруенцији и реакцији // *Славистика*. – ISSN 1450-5061. – 12 (2008), стр. 293–297.

8. Контрастивна проучавања српског и пољског језика у српској лингвистичкој славистици // *Контрастивна проучавања српског језика: правци и резултати*. Уредници: академик Иван Клајн, дописни члан Предраг Пипер. – Београд : Одељење језика и књижевности Српске академије наука и уметности, 2010: стр. 219–239.

9. Основни терминосистем пољске синтаксе и српски синтаксички терминосистем // *Зборник Матице српске за славистику*. – ISSN 0352-5007. – 78 (2010), стр. 175–201.

10. Вуков граматички терминосистем и савремени граматички метајезик // *Научни састанак слависта у Вукове дане*. – ISSN 0351-9066. – 40/1 (2011), стр. 313–327.

11. О једном теоријско-методолошком проблему пољско-српских контрастивних синтаксичких студија. Формално-граматички односи у реченици. // *Славистика*. – ISSN 1450-5061. – 16 (2012), стр. 215–225.

Прикази:

1. Zuzanna Topolińska: Język, człowiek, przestrzeń, Towarzystwo Naukowe Warszawskie, Warszawa-Kraków 1999, 222. / Предраг Пипер, Предраг Обућина // *Зборник Матице српске за славистику*. – ISSN 0352-5007. – 58/59 (2000), стр. 215–219.

2. Nowy słownik ortograficzny PWN z zasadami pisowni i interpunkcji, pod red. prof. Edwarda Polańskiego. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN, 1999, 944. // Филолошки преглед. – ISSN 0015-1807. – 27, 2 (2000), стр.206–209.

3. Maciej Grochowski: Słownik polskich przekleństw i wulgaryzmów, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, 185. // Филолошки преглед. – ISSN 0015-1807. – 27, 1 (2000), стр.134–137.

4. Czesław Lachur: Semantyka przestrzenna polskich przymków prefigowanych na tle rosyjskim, Uniwersytet Opolski, Opole 1999, 302. // Зборник Матице српске за славистику. – ISSN 0352–5007. – 58/59 (2000), стр. 236–240.

5. „Palanistyka - Polonistika - Polonistyka” 2000. U gonař. K. M. Gjulumjanc..., Minsk, Respublikanski instytut vyšešai školy, 2001 / Predrag Obućina, Dalibor Sokolović // Зборник Матице српске за славистику. – ISSN 0352–5007. – 61 (2002), стр. 210–212.

6. Dušan-Vladislav Paždjerski: Poljsko-srpskohrvatski rečnik biljaka : sa srpskohrvatsko-poljskim indeksom, Gdańsk, 2002 / Predrag Obućina // Славистика. – ISSN 1450-5061. – 7 (2003), стр. 501–502.

НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

*СИНТАКСИЧКА АКОМОДАЦИЈА У ПОЉСКОМ ЈЕЗИКУ
У ПОРЕЂЕЊУ СА СРПСКИМ*

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Предрага Обућине има следећу структуру:

1. Увод : 1.1. Вишезначност појма акомодација у лингвистици (стр. 5), 1.2. Схватање синтаксичке акомодације у пољској граматичкој (5), 1.3. Схватање синтаксичке акомодације у српској граматичкој (8), 1.4. Диференцијација у односу на полонистичке теорије акомодације (9), 1.4.1. Диференцијација у односу на теорију Станислава Каролака (9), 1.4.1.1. Семасиолошка оријентација истраживања (9), 1.4.1.2. Улога контекста и конситуације (16), 1.4.1.3. Акомодација као формацијско синтаксичко правило (18), 1.4.1.4. Избегавање супсинтаксичког нивоа (21), 1.4.1.5. Закључак о Каролаковом моделу синтаксичке акомодације (23), 1.4.2. Диференцијација према теорији Салоњија и Свиђињског (23), 1.4.2.1. Подела речи на врсте (24), 1.4.2.2. Функција синтаксичке акомодације (26), 1.4.2.3. Домен акомодације (27), 1.4.2.4. Питање недељивости синтаксичких јединица (27), 1.4.2.5. Парадигматске категорије (28), 1.4.2.5. Макроплан акомодацијске класе (29), 1.4.3. Диференцијација према теорији Хане Далевске-Грењ (29), 1.4.3.1. Селективни род као део механизма акомодације (30), 1.4.3.2. Парцијалност анализе (31), 1.4.3.3. Мешање критеријума (32), 1.5. Диференцијација теорије акомодације у односу на класичну синтаксу српског језика (34), 1.5.1. Диференцијација акомодације у односу на конгруенцију (35), 1.5.2. Диференцијација акомодације у односу на рекцију (37), 1.5.3. Смер акомодације у односу на конгруенцију и рекцију (38);

2. КА ДЕФИНИЦИЈИ СИНТАКСИЧКЕ АКОМОДАЦИЈЕ: 2.1. Језик као двокласни систем (40), 2.2. Синтаксичке везе (40), 2.3. Дефиниција синтаксичке акомодације (41), 2.4. Тест супституције као дијагностичко средство синтаксичке акомодације (43), 2.5. Функција синтаксичке акомодације (45), 2.6. Синтаксичка акомодација и

актуелизација (46), 2.6.1. Екстрарелацијске и интрарелацијске функције граматичких категорија (46), 2.6.2. Актуелизација (49), 2.6.3. Разлике између акомодације и актуелизације (51), 2.7. Особине акомодације: бинарност и смер (52), 2.7.1. Морфолошки типови и њихова улога у акомодацији (52), 2.7.2. Парадигматичност и селективност граматичких категорија (55), 2.7.3. Смер акомодације (58), 2.7.4. Бинарност у сложенијим конструкцијама (59), 2.8. Акомодација и чиста конгруенција (60), 2.9. Типологија група насталих акомодацијом (62), 2.9.1. Оригинално схватање термина ендоцентрични и егзоцентрични (62), 2.9.2. Измењено схватање термина ендоцентрични и егзоцентрични (63), 2.9.3. Чиста конгруенција у типологији група (65), 2.10. Однос акомодације и детерминације (66);

3. СИНТАКСИЧКА ГРУПА САСТАВЉЕНА ОД ИМЕНИЦА И ПРИДЕВА: 3.1. Категорија рода у синтаксичкој акомодацији (70), 3.1.1. Однос природног и граматичког рода (70), 3.1.2. Функција категорије рода у синтаксичким везама (72), 3.2. Категорија броја у акомодацији (77), 3.2.1. Граматичка категорија броја као конституент морфолошког типа именица (78), 3.2.2. Акомодација броја у групи именица и придева (80), 3.3. Категорија падежа у синтаксичкој акомодацији (83), 3.4. Акомодацијске класе именица: дефиниција, дијагностиковање и презентација (88), 3.4.1. Дијагностиковање акомодацијских класа именица у пољском и српском језику (90), 3.4.2. Конструисање акомодацијске таблице (96), 3.5. Типологија акомодацијских класа у српском језику (99), 3.5.1. Хомоклитичне акомодацијске класе (102), 3.5.2. Хетероклитичне акомодацијске класе (105), 3.5.2.1. Потпуно асиметрична акомодација рода (106), 3.5.2.2. Делимично асиметрична акомодација рода (108), 3.5.2.3. Асиметрична акомодација броја (109), 3.5.2.3.1. Делимично асиметрична акомодација броја (110), 3.5.2.3.2. Потпуно асиметрична акомодација броја (114), 3.5.3. Некомплетна акомодација (117), 3.5.3.1. Акомодацијске класе *singularia tantum* (118), 3.5.3.2. Акомодацијске класе *pluralia tantum* (121), 3.5.4. Варијантна акомодација (122), 3.5.5. Контаминација акомодацијских класа (134), 3.6. Типологија именичких акомодацијских класа у пољском језику (136), 3.6.1. Именице са комплетном акомодацијом (140), 3.6.2. Именице са некомплетном акомодацијом (143), 3.6.3. Варијантне акомодацијске класе у пољском језику (145), 3.7. Контрастирање акомодацијских класа именица у пољском и српском језику (149), 3.8. Закључци (155);

4. СИНТАКСИЧКА АКОМОДАЦИЈА У ГРУПИ САЧИЊЕНОЈ ОД ГЛАГОЛА И ИМЕНИЦА: 4.1. Појам падежа у теорији акомодације (158), 4.2. Парадигматска категорија падежа (159), 4.3. Селективна категорија падежа и акомодација падежа у односу личног облика глагола и допуне (160), 4.4. Падежна синтагма и падежни контекст (162), 4.5. Однос предикатског израза и израза првог аргумента (граматичког субјекта) (164), 4.6. Тест редукције у односу двосмерне акомодације (168), 4.7. Вишеструка акомодација падежа (172), 4.8. Фракталност вишеструке акомодације падежа (174), 4.9. Падежно значење (176), 4.10. Акомодација у конструкцијама са копулативним глаголима (180), 4.10.1. Конструкције са копулативним глаголом и придевским предикативом (180), 4.10.2. Конструкције са копулативним глаголом и именицом у предикативу (186), 4.10.3. Конструкције са показном заменицом *to/to* (193), 4.11. Акомодацијске класе глагола (не)решиво питање? (194), 4.12. Оквир за дијагностиковање дистрибутивних класа глагола (197), 4.13. Закључци (201);

5. СИНТАКСИЧКА АКОМОДАЦИЈА У ПАУКАЛНИМ СИНТАГМАМА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И ЊИХОВИ ЕКВИВАЛЕНТИ У ПОЉСКОМ: 5.1. Паукалне синтагме у српском језику (205), 5.1.1 Паукал у парадигматској категорији броја именица српског језика (205), 5.1.2. Функционисање паукалних облика у синтаксичкој групи (208), 5.1.3. Синтаксички односи са паукалном синтагмом у дијагностичком контексту (214), 5.1.4. Акомодацијске класе паукалних синтагми – акомодацијске таблице (220), 5.1.4.1. Комплетне паукалне акомодацијске класе (220), 5.1.4.2. Дефективне паукалне акомодацијске класе (222), 5.1.5. Варијантне паукалне акомодацијске класе (226), 5.1.6. Непаукалне акомодацијске класе (229), 5.1.7. Паукалне синтагме са предлозима (231), 5.2. Групе са бројевима *dwa* (*oba, obydwa*), *trzy* и *cztery* у пољском језику (234), 5.2.1. Дефинисање морфолошког типа бројева *dwa* (*oba, obydwa*), *trzy* и *cztery* (234), 5.2.2. Акомодација унутар групе са бројевима *dwa* (*oba, obydwa*), *trzy* и *cztery* (238), 5.2.3. Однос групе са конгруентним атрибутом (239), 5.2.4. Алтернација групе кроз падеже (239), 5.2.5. Акомодацијске класе синтагми са бројевима *dwa* (*oba, obydwa*), *trzy*, *cztery* (241), 5.3. Закључак (244);

6. СИНТАКСИЧКА АКОМОДАЦИЈА КОД ПАРТИТИВНИХ СИНТАГМИ У ПОЉСКОМ ЈЕЗИКУ У ПОРЕЂЕЊУ СА СРПСКИМ: 6.1. Синтаксичка акомодација и партитивне синтагме у српском језику (247), 6.1.1. Статус бројева типа *net* као морфолошких типова у српском језику (247), 6.1.2. Синтаксичка акомодација унутар партитивне синтагме (249), 6.1.3. Атрибутски израз уз синтагме са бројевима типа *net* (253), 6.1.4. Акомодацијске класе синтагми са бројевима типа *net* (254), 6.2. Еквиваленти синтагми са бројем типа *net* у пољском језику (264), 6.2.1. Статус парадигме бројева као морфолошког типа у пољском језику (264), 6.2.2. Однос синтагме са бројем типа *pięć* и предикатског израза (269), 6.2.3. Однос синтагме са конгруентним атрибутом (272), 6.2.4. Акомодацијске класе синтагми са бројем типа *pięć* (274), 6.3. Закључци (279);

7. ПРЕОБРАЗНИ БРОЈЕВИ: 7.1. Бројне именице (283), 7.2. Бројни придеви (287), 7.3. Збирни бројеви (291), 7.3.1. Квантификација збирним бројем и семантичке особине именице у српском језику (292), 7.3.1.1. Морфолошки тип збирног броја (294), 7.3.1.2. Акомодација синтагме са збирним бројем у падежним контекстима (295), 7.3.1.3. Акомодација придевског атрибута – показна заменица (299), 7.3.1.4. Придев у позицији атрибута уз синтагме са збирним бројем (303), 7.3.1.5. Акомодацијске класе синтагми са збирним бројевима (304), 7.3.2. Збирни бројеви у пољском језику (309), 7.3.2.1. Употреба збирних бројева уз именице VII АК - именице *pluralia tantum* немушкоперсоналног селективног рода (313), 7.3.2.2. Акомодација у групи са збирним бројем (314), 7.3.2.3. Акомодацијске класе синтагми са збирним бројевима (320), 7.4. Закључци (329).

Докторска дисертација *Синтаксичка акомодација у пољском језику у поређењу са српским* садржи такође следеће делове: 8. ОПШТИ ЗАКЉУЧАК (332), 9. Литература (341), ПРИЛОГ А (350), ПРИЛОГ Б (372), ПРИЛОГ В (397), ПРИЛОГ Г (409). Прилози садрже описе дијагностичких контекста: А – Дијагностички контекст за именичке акомодацијске класе и ендоцентричне конгруентне конструкције, Б – Дијагностички контекст за акомодацијске класе паукалних синтагми, В – Дијагностички контекст за акомодацијске класе партитивних синтагми, Г – Дијагностички контекст за акомодацијске класе именица у пољском језику.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

У докторској дисертацији *Синтаксичка акомодација у пољском језику у поређењу са српским* основни предмет истраживања је проблемска област која није раније била монографски обрађивана као целина, а само је делимично и недовољно била истраживана у појединим аспектима.

Уводна глава дисертације показује да је предмет јасно дефинисан и да је истраживање солидно утемељено и у теоријско-методолошком и у емпиријском погледу. У уводу дисертације прецизно је одређен предмет истраживања као "механизам прилагођавања облика променљивих речи чија је функција формирање синтаксичке групе (синтагме, конструкције) као синтаксичке јединице вишег нивоа, у пољском језику у поређењу са српским" (стр. 2). Прилагођавање облика речи које нема функцију да формира синтаксичку групу (нпр. анафора) није обухваћено тако дефинисаним предметом истраживања.

У уводу су такође јасно дефинисани основни циљеви истраживања: "1. синтеза досадашњих истраживања из области синтаксичке акомодације у пољском и српском, као и диференцирање наших теоријских ставова у односу на њих; 2. јасна и експлицитна профилација појма синтаксичке акомодације, како би се избегла могућност вишезначне интерпретације; 3. утврђивање типова синтаксичке акомодације као и пратећих синтаксичких односа у оквиру синтаксичке групе; 4. дефинисање синтаксичке акомодације као трећег елемента поређења формалних синтаксичких односа у пољском и српском језику; 5. дефинисање акомодацијских (дистрибутивних) класа врста речи и синтагми које настају механизмом акомодације и њихова типологија; 6. доказивање постојања зависности између синтаксичке акомодације и семантичке структуре реченице, указивање на правилности и одступања од њих у пољском и српском језику; 7. дефинисање односа синтаксичке акомодације у односу на традиционално схваћену конгруенцију и рекцију."

Прегледно су изложене специфичности методолошког приступа, који се у дисертацији примењује, и структура језичког корпуса који се у дисертацији анализира, а која обухвата грађу из различитих функционалних стилова у оба језика.

Поуздано је дат и критички преглед релевантне литературе о акомодацији и сродним појавама у пољском и српском језику.

Предмет друге главе дисертације Предрага Обућине јесте разрада појма синтаксичке акомодације, како је он изложен у првој глави, типологија различитих видова синтаксичке акомодације и разграничење синтаксичке акомодације од сродних синтаксичких појава. У том делу дисертације Предраг Обућина умесно констатује да, иако су поједини аспекти синтаксичке акомодације дуго били предмет лингвистичке пажње, који је обрађиван у различитим теоријско-методолошким оквирима, синтаксичка акомодација је неједнако проучена у пољском и српском језику, да још није исцрпно проучена, и да нису исцрпене све методолошке могућности њеног описивања и објашњавања, што је тачна оцена степена изучености датог предмета.

Трећа и четврта глава дисертације *Синтаксичка акомодација у пољском језику у поређењу са српским* имају у њој централно место. У трећој глави дисертације Предраг Обућина основано полази од чињенице општег значаја да у пољском и српском језику, као и у другим словенским језицима, акомодација обухвата

развијене системе класа и појавних облика, због чега је у тој глави основна пажња посвећена разради појма акомодацијске класе, исцрпном опису акомодацијских класа у пољском и српском језику, те теоријски и емпиријски добро заснованој контрастивној анализи акомодације у синтаксичким групама састављеним од именица и придева у дата два језика, док је у четвртој глави основни предмет акомодација у синтаксичким групама састављеним од глагола и именица, које се систематски анализирају понаособ у пољском и српском језику, а затим се осветљавају поступком контрастивне анализе.

Пета глава (о акомодацији у паукалним синтагмама), шеста (о партитивним синтагмама) и седма глава (о синтагмама са преобразним бројевима) посвећене су релативно засебним аспектима синтаксичке акомодације, који немају централно место у синтаксичком систему, али се одликују развијеношћу, фреквентношћу и типолошком специфичношћу. Предраг Обућина је правилно поступио што се није ограничио само освртом на те појаве које су за његов предмет истраживања мање типичне, него је и њих доследно размотрио у истом теоријско-методолошком оквиру и убедљиво показао њихово место у систему средстава и облика синтаксичке акомодације у дата два језика посматрана понаособ и у њиховом контрастивном сучељавању.

Поред тога што се свака глава завршава закључним одељком Предраг Обућина даје у виду посебне, осме главе и општи закључак о укупним резултатима истраживања којем је дисертација посвећена, што све доприноси прегледности излагања и стицању доброг увида у резултате обављеног истраживања.

ЗАКЉУЧЦИ ИСТРАЖИВАЊА

У дисертацији *Синтаксичка акомодација у пољском језику у поређењу са српским* анализиран је синтаксички подсистем који је до сада био недовољно испитан и у пољском и у српском језику, а није био предмет проучавања у конфронтативним истраживањима та два језика. Полазећи од теорије синтаксичке акомодације, разрађиване превасходно на пољској језичкој грађи, и од сродних теорија, посебно теорије конгруенцијских класа, највише разрађиване и примењиване на руској и српској језичкој грађи, и креативно их повезујући и примењујући, Предраг Обућина је спровео систематско конфронтативно поређење савременог пољског и савременог српског књижевног језика, које је резултирало њиховим подробним и исцрпним описом и објашњењем принципа њиховог функционисања, као и утврђеним сличностима и разликама које постоје међу акомодацијским класама и другим акомодацијским појавама у пољском и српском језику.

Дисертација Предрага Обућине је богата закључцима, како онима ужег опсега и конкретније природе, који су дати после сваког од поглавља, тако и општим закључцима, који су дати у завршном делу дисертације и који су више теоријско-методолошке природе. Предраг Обућина је наставио развој теорије синтаксичке акомодације аргументовано се критички одредивши према схватањима неких представника пољске лингвистике и фокусиравши се на правила усклађивања облика променљивих речи, чиме се у већој мери него у традиционалним облицима теорије синтаксичке акомодације ограддио од разматрања семантичких фактора, за које је у свом истраживању задржао

контролну улогу. Истовремено Предраг Обућина је први широко применио теорију синтаксичке акомодације у проучавању српског језика. Анализа је показала да српски језик показује знатно веће морфолошко богатство, разнородност у акомодацијским класама и варијабилност, у поређењу с пољским језиком.

Анализа је такође показала да је за дефинисање механизма акомодације, као *differentia specifica* најрелевантнија конструктивна функција синтаксичке акомодације, која се испољава у формирању синтаксичких група (синтагми и конструкција). Обућина сматра да изван појма предметне области синтаксичке акомодације треба оставити проблемску област анафоре, која се традиционално сматра једним од појавних облика конгруенције, па самим тим и акомодације, али се базира више на екстрарелацијским него на интрарелацијским односима. Тако редуковано схватање синтаксичке акомодације може бити спорно, али Обућина има за свој став аргументацију, коју ће моћи опширније да изложи на одбрани.

Закључено је такође да се приликом транспоновања аглутинативности на поље синтаксичких веза добија већи дијапазон односа између јединица у синтаксичкој групи од оног који нуди класичан однос зависности и показано да акомодација има смер, који иде од селективне граматичке категорије акомодатора ка парадигматској граматичкој категорији акомодираниог члана, што је у дисертацији ушло у основу типологије синтаксичке акомодације у дата два словенска језика, у којој су издвојена четири главна типа синтаксичких конструкција: ендоцентричне (једносмерно акомодиране), егзоцентричне (двосмерно акомодиране), конгруентне (у којима учествује и однос чисте конгруенције) и неконгруентне (у којима не учествује однос чисте конгруенције). Применом тих опозиција изолована су четири типа синтаксичких група: ендоцентричне конгруентне (придев – именица, нпр.: *mały chłopiec* – мали дечак), егзоцентричне конгруентне (именица са бројем типа два: *dwaj chłopcy* – два дечака), ендоцентричне неконгруентне (глагол са падежном допуном: *czytam książkę* – читам књигу) и егзоцентричне неконгруентне (са двосмерно акомодираниом категоријом падежа, нпр. *pięciu chłopców* – пет дечака).

Тако дефинисану синтаксичку акомодацију Предраг Обућина је користио као трећи елемент поређења у контрастивној анализи двају језика, закључивши да синтаксичку акомодацију треба примарно посматрати као бинаран однос између две просте синтаксичке јединице, а везу између њих као сет симултаних веза по различитим граматичким категоријама, при чему свака појединачна мања веза може имати свој смер, који може бити независан од смера других веза које се остварују по другим категоријама, а истовремено, веза се може усклађивати и без смера, по принципу чисте конгруенције.

У исходу тако осмишљеног теоријско-методолошког оквира анализе Предраг Обућина је такође дао нацрт будуће типологије дистрибутивних класа глагола у оним сегментима који су били видљиви по теорији акомодације.

На основу анализе релевантних језичких чињеница Предраг Обућина закључује, и емпиријски обилато доказује, да у већем броју акомодацијских класа у пољском и српском језику постоји доста међујезичке подударности, али да су изражене и многобројне разлике.

Резултати истраживања Предрага Обућине представљају релевантан допринос за даља проучавања синтаксичке акомодације у словенским језицима као и за шира конфронтативна и типолошка испитивања пољског и српског језика.

ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Посматрана у целини, докторска дисертација Предрага Обућине *Синтаксичка акомодација у пољском језику у поређењу са српским* представља истраживање које је чврсто утемељено и у теоријско-методолошком погледу и у погледу обима, структуре и релевантности грађе на којој се заснива. У њему је предмет истраживања подвргнут разуђеној анализи заснованој на више комплементарно постављених критеријума, тако да је на нов и битан начин и теоријски и практично осветљена проблематика синтаксичке акомодације у савременом пољском и савременом српском књижевном језику.

Дисертацију Предрага Обућине одликује не само добро одабран теоријски оквир истраживања и креативност у његовој примени, него и примерен начин приказивања и тумачења резултата истраживања.

Будући да се истраживање *Синтаксичка акомодација у пољском језику у поређењу са српским* одликује вишедимензионалношћу проблематике, Предраг Обућина је користио више истраживачких метода и техника и ослањао се на више извора. Резултате анализе презентирао је разложно и убедљиво, поткрепљујући закључке до којих је дошао текстуалним, статистичким и ликовним потврдама. Резултате свог истраживања Предраг Обућина тумачи објективно и непристрасно.

Осим научних сазнања и искустава садржаних у лингвистичкој литератури, емпиријску подлогу докторске дисертације Предрага Обућине чини грађа сакупљена применом директних истраживачких метода и техника укључујући анкетирање изворних говорника пољског и српског језика.

Иако је главни циљ његовог истраживања, који је он у потпуности остварио, био опис и анализа синтаксичке акомодације у пољском и српском језику, Предраг Обућина се, поготову у уводном делу рада и у другој глави, бави и неким општијим питањима метајезика савремене синтаксе и методологије њеног проучавања, нарочито с обзиром на разлике у пољској и српској синтаксичкој традицији. Те нешто опширније теоријске дигресије можда на први поглед одударају од уже схваћеног предмета његове дисертације, али су и оне оправдане, јер би без доброг увида у теоријске основе истраживања методолошки поступак који је примењен у анализи могао остати недовољно објашњен (што Предраг Обућина на одбрани своје докторске дисертације може и посебно образложити).

ПРЕДЛОГ

Комисија за преглед и оцену докторске дисертације *Синтаксичка акомодација у пољском језику у поређењу са српским*, коју је мр Предраг Обућина предао на оцену Филолошком факултету у Београду, закључила је да, гледано у целини и у многим појединостима, та дисертација представља оригиналан и научно релевантан допринос проучавању пољског и српског књижевног језика у области конфронтативне синтаксе.

Комисија стога предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да се докторска дисертација Предрага Обућине *Синтаксичка акомодација у пољском језику у поређењу са српским* прихвати и да се кандидат позове на одбрану.

Чланови комисије:

1. др Предраг Пипер, редовни професор

2. др Марта Бјелетић, научни саветник

3. др Милена Ивановић, доцент

У Београду,
16. маја 2016. године